

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (piąta izba)

z dnia 12 kwietnia 2018 r. *

Klauzula arbitrażowa – Personel misji międzynarodowych Unii Europejskiej – Spory dotyczące umów o pracę – Dochodzenia wewnętrzne – Ochrona ofiar w przypadku zgłoszenia mobbingu – Odpowiedzialność umowna

W sprawie T-763/16

PY, reprezentowany przez adwokatów S. Rodriguesa oraz A. Tymen,

strona skarżąca,

przeciwko

EUCAP Sahel Niger, reprezentowanej przez adwokatów E. Raoult oraz M. Vicent Hernandez,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę na podstawie art. 272 TFUE zmierzającą do zasądzenia od EUCAP Sahel Niger na rzecz skarżącego odszkodowania za szkodę poniesioną w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania umownego przez EUCAP Sahel Niger,

SĄD (piąta izba),

w składzie: D. Gratsias, prezes, A. Dittrich i P.G. Xuereb (sprawozdawca), sędziowie,

sekretarz: G. Predonzani, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 26 października 2017 r.,

wyduje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

- 1 EUCAP Sahel Niger (zwana dalej „misją”) jest misją w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) ustanowioną decyzją Rady 2012/392/WPZiB z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie misji Unii Europejskiej w dziedzinie WPBiO w Nigrze (EUCAP Sahel Niger) (Dz.U. 2012, L 187, s. 48), ostatnio zmienioną decyzją Rady (WPZiB) 2017/1253 z dnia 11 lipca 2017 r. (Dz.U. 2017, L 179, s. 15).
- 2 Zgodnie z art. 2 decyzji 2012/392, zmienionej decyzją Rady (WPZiB) 2016/1172 z dnia 18 lipca 2016 r. (Dz.U. 2016, L 193, s. 106), w kontekście realizacji strategii Unii Europejskiej na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju w regionie Sahelu, celem misji jest umożliwienie władzom nigerskim ustalenia i wdrożenia ich własnej krajowej strategii w dziedzinie bezpieczeństwa. Celem misji jest również wniesienie wkładu w wypracowanie zintegrowanego, wielodyscyplinarnego, spójnego i zrównoważonego podejścia w zakresie zwalczania terroryzmu i przestępczości zorganizowanej – w oparciu o prawa człowieka – wśród różnych nigerskich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Misja wspiera ponadto władze centralne i lokalne oraz siły bezpieczeństwa Nigru w opracowaniu polityk, technik i procedur służących lepszemu kontrolowaniu i zwalczaniu migracji nieuregulowanej.
- 3 Zgodnie z art. 7 ust. 3 decyzji 2012/392 misja zatrudnia na podstawie umów personel międzynarodowy oraz personel miejscowy, jeżeli wymagane funkcje nie mogą być zapewnione przez personel oddelegowany z państw członkowskich. Artykuł 7 ust. 4 wyżej wymienionej decyzji stanowi, że warunki zatrudnienia oraz prawa i obowiązki międzynarodowego i miejscowego personelu cywilnego są określone w umowach zawieranych między szefem misji a członkami personelu.
- 4 Artykuł 12a decyzji 2012/392, który został dodany przez art. 1 pkt 6 decyzji Rady 2014/482/WPZiB z dnia 22 lipca 2014 r. zmieniającej decyzję 2012/392 (Dz.U. 2014, L 217, s. 31), stanowi, że odpowiednio do potrzeb związanych z wykonaniem tej decyzji misja ma zdolność do nabywania usług i towarów, do zawierania umów i uzgodnień administracyjnych, do zatrudniania personelu, do posiadania rachunków bankowych, do nabywania i zbywania aktywów, do realizacji pasywów, a także do bycia stroną postępowania sądowego.
- 5 Skarżący, PY, jest byłym członkiem personelu misji. W dniu 31 stycznia 2014 r. skarżący zawarł z misją umowę o pracę na okres od 30 stycznia do 15 lipca 2014 r. na stanowisku pracownika odpowiedzialnego za zaopatrzenie. Następnie skarżący zawarł drugą umowę o pracę, obejmującą okres od 16 lipca 2014 r. do 15 lipca 2015 r., a później trzecią umowę o pracę, na okres od 16 lipca 2015 r. do 15 lipca 2016 r.
- 6 Zgodnie z warunkami umów o pracę skarżącego integralną częścią tych umów jest kodeks postępowania i dyscypliny misji (zwany dalej „kodeksem postępowania”).
- 7 Kodeks postępowania ustala w pierwszej kolejności kilka zasad postępowania, które mają być przestrzegane przez wszystkich członków personelu misji (pkt 1–6), w tym zakaz stosowania wobec współpracowników mobbingu (pkt 2.5) oraz zakaz znęcania się (pkt 2.6), a następnie określa procedury, jakie należy zastosować w przypadku naruszenia tych zasad (pkt 7 i 8).
- 8 Punkt 2.5 kodeksu postępowania ma następujące brzmienie:
„Mobbing różni się od molestowania seksualnego tym, że niekoniecznie musi opierać się na płci. W przeciwieństwie do znęcania się, nawet jednorazowe zdarzenie może zostać uznane za stanowiące mobbing, przy czym istnieje wiele typów takich zachowań. Za mobbing w rozumieniu niniejszego kodeksu uważa się każdy czyn lub każde zachowanie, w tym słowa, gesty lub sporządzenie,

umieszczenie na widoku publicznym lub rozsyłanie tekstów, zdjęć lub innych materiałów, jeśli taki czyn lub takie zachowanie nie są pozytywnie przyjmowane przez pracownika oraz jeśli mogą być racjonalnie uznane za obraźliwe, upokarzające lub zastraszające”.

- 9 Punkt 7.1, zatytułowany „Zawiadomienie o naruszeniach”, stanowi, co następuje:

„Przypadki niewłaściwego postępowania mogą pociągać za sobą stosowanie środków i postępowań dyscyplinarnych, w związku z czym należy wprowadzić odpowiednie procedury [...]. Każdy członek misji ma prawo i obowiązek złożyć na piśmie skargę do szefa misji [...] w każdym przypadku zarzucanego niewłaściwego zachowania, sprzeniewierzenia lub niekompetencji”.

- 10 Zgodnie z pkt 8.4.1 kodeksu postępowania w przypadku zarzucanego „zgłoszonego lub wykrytego” naruszenia przedmiotowych zasad zastępca szefa misji nadzoruje prowadzenie wstępnego dochodzenia i wyznacza urzędnika odpowiedzialnego za zbadanie sprawy. Zgodnie z pkt 8.4.2 kodeksu postępowania urzędnik ten dokonuje oceny zarzucanego zdarzenia, zbierając informacje na temat przebiegu tego zdarzenia przedstawione przez zgłaszającego, świadków oraz poszkodowanych. Zgodnie z pkt 8.4.4 kodeksu postępowania wstępne sprawozdanie z dochodzenia należy przekazać zastępcy szefa misji w ciągu dziesięciu dni. Jeśli sprawozdanie to potwierdzi, że doszło do naruszenia odnośnych zasad, wówczas zgodnie z pkt 8.5 kodeksu postępowania wszczyna się dogłębne dochodzenie, w wyniku którego sporządza się końcowe sprawozdanie z dochodzenia. Jeżeli sprawozdanie to potwierdza, że doszło do naruszenia odnośnych zasad, powołuje się komisję dyscyplinarną w celu zbadania, jakie konsekwencje o charakterze dyscyplinarnym należy zastosować.
- 11 Zgodnie z art. 21 drugiej i trzeciej spośród umów o pracę skarżącego do rozstrzygania sporów wynikających lub związanych z tymi umowami właściwy jest, na podstawie art. 272 TFUE, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 12 W dniach 15 i 16 grudnia 2014 r. odbyły się posiedzenia komisji konkursowej utworzonej przy misji w związku z postępowaniem w sprawie udzielenia zamówienia w trybie negocjacji na realizację umowy ramowej na świadczenie usług lotniczych dla misji. Funkcję przewodniczącego pełnił w komisji skarżący.
- 13 W dniu 16 grudnia 2014 r. G., szef departamentu „wsparcie dla misji”, poinformowany o incydencie, który miał miejsce podczas wspomnianych posiedzeń, wysłał do skarżącego pismo drogą elektroniczną z prośbą o informacje na ten temat.
- 14 Skarżący odpowiedział na tę prośbę pismem wysłanym drogą elektroniczną w dniu 16 grudnia 2014 r., w którym wyjaśnił, że miał poważny spór z X., innym członkiem komisji konkursowej, w kwestii ustalenia, czy jedna z trzech ocenianych ofert spełniała warunki wymagane przez misję. Według skarżącego X. zasugerował, że poważne wątpliwości wyrażone w tym zakresie przez skarżącego były spowodowane uprzedzeniami w stosunku do przedsiębiorstwa, które złożyło rzeczoną ofertę. Skarżący dodał, iż komisja konkursowa ostatecznie postanowiła zwrócić się do tego przedsiębiorstwa o dodatkowe informacje. W swoim piśmie wysłanym drogą elektroniczną w dniu 16 grudnia 2014 r. skarżący nie ujawnił tożsamości X.
- 15 W dniu 19 grudnia 2014 r., w świetle wyjaśnień otrzymanych od wspomnianego przedsiębiorstwa, komisja konkursowa zdecydowała, że oferta tego przedsiębiorstwa nie spełnia warunków wymaganych w niniejszym postępowaniu, i postanowiła o udzieleniu zamówienia innemu przedsiębiorstwu. Sprawozdanie z dnia 22 grudnia 2014 r., w którym komisja konkursowa poinformowała Komisję Europejską o wyniku swoich prac, zostało podpisane także przez X.
- 16 W dniu 7 lutego 2015 r. skarżący wysłał drogą elektroniczną pismo do M., pełniącego obowiązki kierownika administracyjnego misji, aby poinformować go o pewnych zachowaniach X., które skarżący uznał za „niestosowne w stosunkach pomiędzy kolegami, gdyż [...] były one pozbawione szacunku

wobec U[nii] [...], innych [j]ednostek [a]dministracji [oraz] niektórych pracowników misji (w tym wobec [niego] samego)". Po pierwsze, X. zapytał go w obecności osób nienależących do misji, używając słowa „one”, o to, gdzie znajdowały się dwie kobiety pracujące dla misji, które tego dnia były nieobecne. Według skarżącego ta uwaga mogła łatwo zostać odebrana jako seksistowska przez osoby będące świadkami tej sceny. Po drugie, X. wszedł do biura skarżącego bez pukania i odnosząc się do jednego z formularzy misji, oskarżycielskim i pogardliwym tonem zapytał: „Kto to napisał?”. Po trzecie, X. wszedł do biura skarżącego bez pukania z pewnym dokumentem i zadał mu w sposób prowokacyjny i pozbawiony szacunku pytanie: „To tu mam to oddać?”. Po czwarte, X. dał skarżącemu do zrozumienia, że zasady oceny stosowane w misji uważa za „kretyńskie” (lub „debilne”). W swoim piśmie wysłanym drogą elektroniczną skarżący wspominał, że być może będzie czuł się zmuszony wnieść oficjalną skargę do szefa misji.

- 17 W swojej odpowiedzi z dnia 9 lutego 2015 r., ze względu na poważny charakter treści wiadomości elektronicznej, M. zaproponował skarżącemu trzy możliwości, spośród których skarżący miał dokonać wyboru. Pierwsza polegała na zorganizowaniu spotkania najpierw ze skarżącym, potem z X., a na końcu z udziałem skarżącego i X. w celu wyjaśnienia sytuacji i znalezienia rozwiązania na przyszłość. Drugi wariant obejmował zorganizowanie spotkania najpierw ze skarżącym, potem z X., a na końcu z udziałem skarżącego, X. oraz przedstawiciela działu kadr w celu wyjaśnienia sytuacji i znalezienia rozwiązania na przyszłość. Miały zostać sporządzone raport lub notatka, które zostałyby dołączone do akt osobowych skarżącego oraz X. Trzecią możliwością było złożenie przez skarżącego oficjalnej skargi do szefa misji.
- 18 Skarżący odpowiedział na ową wiadomość elektroniczną w drodze innej wiadomości elektronicznej jeszcze tego samego dnia. W swoim piśmie wysłanym drogą elektroniczną skarżący poinformował M. o nowym incydencie z udziałem X. Według skarżącego X. wszedł do jego biura bez pukania. Po tym, jak skarżący wytłumaczył mu, że oczekuje, iż X. będzie pukał do drzwi przed wejściem do jego pokoju, X. „palcem narysował kilka kółek z prawej strony głowy (gest zrozumiały sam z siebie)”. Skarżący dodał, że w chwili gdy w związku z tym poinformował X., że był to ostatni raz, kiedy ten otworzył on jego drzwi bez pukania, X. przerwał mu, aby mu powiedzieć z szerokim uśmiechem: „Grozisz mi”.
- 19 W owej wiadomości elektronicznej skarżący poinformował również M., że po tamtym incydencie źle się poczuł i poszedł do pielęgniarki, która podała mu jakieś lekarstwo. Skarżący dodał, że odczuwał zawroty głowy albo z powodu lekarstwa, albo z powodu tego, co uważa za formę „psychicznego mobbingu”, oraz że w związku z tym nie mógł odpowiedzieć na propozycje przedstawione przez M. Niemniej jednak skarżący poinformował M., że ma zaufanie do jego osądu i jeśli doszedłby on do wniosku, że istnieje poważny problem, który wymaga przedstawienia go szefowi misji, byłby wdzięczny, gdyby M. zechciał o tym zawiadomić szefa misji „również w [jego] imieniu, do czasu, kiedy poczu[je] się na tyle dobrze, żeby złożyć oficjalną skargę”. Skarżący dodał, iż w przypadku gdyby M. uznał, że uda się znaleźć rozwiązanie na płaszczyźnie administracyjnej, oczywiście wolałby takie rozwiązanie. Nalegał jednak, żeby w takim przypadku M. rozważył jakieś środki tymczasowe, które można by wprowadzić w celu zapewnienia skarżącemu ochrony, a mianowicie zakaz dla X. wchodzenia do jego biura i rozmawiania z nim do czasu, gdy zostanie znalezione rozwiązanie.
- 20 W odpowiedzi z dnia 10 lutego 2015 r. M. poinformował skarżącego, że „ze względu na obowiązek dochowania staranności oraz poważny charakter okoliczności opisanych przez [skarżącego] [M. sądzi], że nie ma innego wyjścia, jak przekazać wiadomość elektroniczną [skarżącego] [szefowi misji] i [jego zastępcy], jedynym właściwym organom w misji odpowiedzialnym za przestrzeganie kodeksu postępowania i rozpatrywanie tego typu spraw dyscyplinarnych”. Rzeczona wiadomość została przekierowana do szefa misji oraz zastępcy szefa misji.
- 21 Później tego samego dnia, to jest 10 lutego 2015 r., zastępca szefa misji, S., wysłał wiadomość elektroniczną do szefa misji, aby poinformować go, że skarżący „żali się na zachowania [X.]” oraz że wydarzenia z ostatnich dni spowodowały, iż skarżący „odczuwa pogorszenie stanu zdrowia”. S. wyjaśnił, że chociaż w takich sytuacjach trudno jest ustalić, co rzeczywiście się wydarzyło, trudno też

byłoby jednak przejść do porządku dziennego nad okolicznościami ujawnionymi przez skarżącego. W konsekwencji S. napisał szefowi misji, że „[w] celu wyjaśnienia [tych wydarzeń] sugeruj[e], żeby poszczególne wiadomości uznać za skargę prowadzącą do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego” oraz że „dochodzenie wstępne umożliwi ustalenie, czy zgłoszenie [było] zasadne czy nie”. S. dodał, że jeśli szef misji zarządzi ten środek, to on sam wyda polecenia w celu wszczęcia wstępnego dochodzenia w sprawie czynów objętych zarzutem mobbingu lub znęcania się.

- 22 W piśmie wysłanym drogą elektroniczną później tego samego dnia, 10 lutego 2015 r., szef misji wyraził zgodę na propozycję S. Szef misji poinformował również S., że uważa ponadto za konieczne zorganizowanie, równoległe do wstępnego dochodzenia, spotkania z udziałem M., skarżącego oraz X.
- 23 Po tej wymianie korespondencji elektronicznej nie doszło jednak do wszczęcia żadnego wstępnego dochodzenia ani do zorganizowania spotkania z udziałem M., skarżącego oraz X.
- 24 W okresie od 19 czerwca do 6 lipca 2015 r. oraz w dniach od 1 do 24 sierpnia 2015 r. skarżący przebywał na urlopie.
- 25 W piśmie elektronicznym z dnia 25 sierpnia 2015 r. adresowanym do szefa misji skarżący wskazał, że M. poinformował szefa misji o poważnych okolicznościach stanowiących mobbing psychiczny ze strony X., ale nie został wysłuchany ani przez szefa misji, ani przez komisję dyscyplinarną. Skarżący, podnosząc, iż zachowanie X. w stosunku do niego nadal przyczynia się do tworzenia złej, szkodliwej dla zdrowia atmosfery w miejscu pracy, zwrócił się więc do szefa misji o poinformowanie go o środkach, jakie ten zamierza przyjąć, aby położyć kres tej sytuacji.
- 26 W tym samym dniu szef misji odpowiedział, że w lutym 2015 r. poinformował o okolicznościach opisanych przez skarżącego zastępcę szefa misji, jako osobę odpowiedzialną za kwestie dyscyplinarne zgodnie z pkt 8.4.1 kodeksu postępowania, a ponieważ nie otrzymał żadnej informacji zwrotnej od zainteresowanych stron, pozostawał w przekonaniu, że zastępcy szefa misji udało się doprowadzić do polubownego rozwiązania sporu. Szef misji dodał, że – ponieważ w tym momencie stwierdził, iż nie miało to miejsca – uznał list elektroniczny skarżącego z dnia 25 sierpnia 2015 r. za oficjalną skargę.
- 27 W piśmie elektronicznym z dnia 28 sierpnia 2015 r., adresowanym do szefa misji, skarżący stwierdził, iż od czasu posiedzeń komisji konkursowej, które miały miejsce w grudniu 2014 r., X. okazywał „nieustannie nienawiść, a każde działanie było dla niego okazją do dyskredytowania [skarżącego], strofowania, poniżania, upokarzania nawet publicznie i przed [jego] pracownikami”. Ponadto skarżący poinformował misję, że w bliżej nieokreślonym czasie, w lutym lub w marcu 2015 r., X. wszedł do jego biura i dopuścił się agresji fizycznej w jego miejscu pracy, wylewając mu na nogi gorącą herbatę.
- 28 Pismem z dnia 28 sierpnia 2015 r. szef misji poinformował skarżącego, że w następstwie skargi złożonej na X. w dniu 25 sierpnia 2015 r. postanowił przekazać tę skargę według „kompetencji w sprawach dyscyplinarnych” do pełniącego obowiązki zastępcy szefa misji. Szef misji poinformował również skarżącego w wyżej wymienionym piśmie, że podjął decyzję o zakazaniu X. zbliżania się do skarżącego.
- 29 W piśmie elektronicznym z dnia 30 sierpnia 2015 r. adresowanym do szefa misji skarżący wskazał, że „podtrzymuj[e] zarzuty o agresji fizycznej i mobbingu ze strony [X.]”, i poprosił adresata o uznanie tego pisma elektronicznego za formalną skargę.
- 30 W zaświadczeniu wydanym w dniu 25 sierpnia 2015 r. lekarz, do którego skarżący zgłosił się na konsultację w Nigrze, stwierdził, że jego stan zdrowia wymaga zwolnienia od pracy na siedem dni. W drugim zaświadczeniu, wydanym w dniu 27 sierpnia 2015 r., lekarz ten stwierdził, że stan zdrowia psychicznego skarżącego wymaga odseparowania go od jego środowiska pracy. W wyniku badania

kontrolnego, które odbyło się tego samego dnia, lekarz stwierdził, że poprawa nie nastąpiła oraz że skarżący odczuwa psychiczne cierpienie i jest bardzo zalecane, żeby wrócił do Europy i jak najszybciej zasięgnął porady u psychiatry.

- 31 W dniu 29 sierpnia 2015 r. skarżący opuścił misję, aby zgłosić się do szpitala we Francji.
- 32 W dniu 1 września 2015 r. odpowiedni lekarz w szpitalu, do którego udał się skarżący, wystawił mu zwolnienie z pracy do dnia 14 września 2015 r. W dniu 9 września 2015 r. psychiatra, do którego zgłosił się skarżący, wydał zaświadczenie, że skarżący nie jest w stanie wrócić do pracy do dnia 25 września 2015 r. Owo zwolnienie z pracy było kilkakrotnie przedłużane przez tego samego lekarza, ostatni raz do dnia 16 lipca 2016 r. W dwóch z tych zaświadczeń, datowanych, odpowiednio, na 14 października i 26 listopada 2015 r., jest mowa o „poważnym stanie depresyjnym”.
- 33 W piśmie elektronicznym z dnia 6 października 2015 r. misja poinformowała skarżącego, że zgodnie z art. 15.3 jego umowy o pracę od dnia 30 września 2015 r., to jest po upływie 30 dni od początku zwolnienia chorobowego, nie przysługuje mu już żadne wynagrodzenie.
- 34 W piśmie elektronicznym z dnia 8 października 2015 r. pracownik misji poinformował skarżącego, że został wyznaczony do przeprowadzenia wstępnego dochodzenia wszczętego w następstwie jego skargi złożonej na X., i zapytał, czy istnieje możliwość, żeby skarżący stawiał się na przesłuchaniu w misji, a w razie odpowiedzi przeczącej, czy ma jakieś dodatkowe informacje do przekazania i czy może podać nazwiska świadków, odnośnie do których chciałby, żeby zostali przesłuchani.
- 35 Skarżący przekazał misji dodatkowe informacje za pośrednictwem swoich adwokatów.
- 36 Pismem z dnia 26 listopada 2015 r. szef misji poinformował skarżącego, że postępowanie dyscyplinarne przeciwko X. zostało już zakończone, że komisja dyscyplinarna misji stwierdziła naruszenie kodeksu postępowania i zaproponowała zastosowanie środka wobec X., a on sam zatwierdził decyzję komisji dyscyplinarnej i zastosował ów środek.
- 37 W dniu 25 stycznia 2016 r. skarżący za pośrednictwem swoich adwokatów złożył wniosek o odszkodowanie skierowany do misji na podstawie art. 340 akapit drugi TFUE.
- 38 Pismem z dnia 8 czerwca 2016 r. misja poinformowała skarżącego, że jego umowa nie może zostać przedłużona na okres po 15 lipca 2016 r.
- 39 W dniu 11 lipca 2016 r. listem poleconym wysłanym na adres we Francji, który skarżący podał misji, określony francuski gabinet lekarski na wniosek misji wezwał skarżącego na kontrolne badanie lekarskie, którego termin został wyznaczony na dzień 13 lipca 2016 r. Przesyłka zawierająca owo wezwanie została zwrócona do tego gabinetu lekarskiego przez pocztę, ponieważ nie została odebrana przez skarżącego.
- 40 W piśmie elektronicznym z dnia 15 lipca 2016 r. misja poinformowała skarżącego o zwrocie przesyłki zawierającej wezwanie na kontrolne badanie lekarskie. Misja wskazała również, że zaświadczenia lekarskie, które skarżący przekazywał od dnia 1 września 2015 r., nie były zgodne z wymogami zawartymi w jego umowie o pracę, i w związku z tym misja podaje w wątpliwość ich ważność.

Przebieg postępowania i żądania stron

- 41 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 31 października 2016 r. skarżący wniósł niniejszą skargę.

- 42 W ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 89 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem Sąd zwrócił się do misji o przedstawienie pewnego dokumentu. Misja zastosowała się do tego wezwania w wyznaczonym terminie.
- 43 Na wniosek sędziego sprawozdawcy Sąd (piąta izba) postanowił o otwarciu ustnego etapu postępowania i w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 89 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem wezwał strony do udzielenia odpowiedzi na określone pytania. Strony zastosowały się do tego wezwania w wyznaczonym terminie.
- 44 Strony zostały wysłuchane w przedmiocie swoich żądań oraz udzieliły odpowiedzi na pytania Sądu na rozprawie w dniu 26 października 2017 r.
- 45 Skarżący wnosi do Sądu o:
- uznanie skargi za dopuszczalną i zasadną;
 - uznanie odpowiedzialności misji w rozumieniu art. 340 TFUE;
 - zasądzenie odszkodowania z tytułu poniesionej szkody majątkowej;
 - zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę moralną oszacowaną na 70 000 EUR;
 - obciążenie misji wszystkimi kosztami postępowania.
- 46 Misja wnosi do Sądu o:
- oddalenie skargi;
 - obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

Co do prawa

Co do przedmiotu sporu

- 47 Zgodnie z treścią skargi skarżący zasadniczo wnosi do Sądu o nakazanie misji zapłaty odszkodowania z tytułu szkody majątkowej oraz krzywdy wyrządzonych mu przez zaniechanie przeprowadzenia w odpowiednim czasie dochodzenia w sprawie skarg dotyczących mobbingu złożonych w grudniu 2014 r. oraz w lutym 2015 r.
- 48 W piśmie elektronicznym z dnia 28 sierpnia 2015 r., adresowanym do szefa misji, skarżący poinformował, że w lutym lub marcu 2015 r. X. dopuścił się również wobec niego agresji fizycznej. O rzekomej agresji fizycznej nie było jednak mowy w żadnej z wiadomości elektronicznych z grudnia 2014 r. ani z lutego 2015 r., które to wiadomości zdaniem skarżącego stanowiły skargi dotyczące mobbingu. Prawdą jest, że w piśmie elektronicznym z dnia 30 sierpnia 2015 r., adresowanym do szefa misji, skarżący prosił, by pismo elektroniczne z dnia 28 sierpnia 2015 r. potraktować jako formalną skargę dotyczącą w szczególności wspomnianej agresji fizycznej, jednakże niniejsza skarga nie dotyczy dalszego biegu, jaki misja nadała wiadomościom elektronicznym z dnia 28 i 30 sierpnia 2015 r. Analiza Sądu w rozpoznawanej sprawie musi zatem ograniczyć się do ustalenia, czy misja wypełniła swoje obowiązki w odniesieniu do skarg dotyczących mobbingu, co do których skarżący uważa, że złożył je w grudniu 2014 r. i w lutym 2015 r.

- 49 Ze skargi wynika, iż niniejsze postępowanie dotyczy odpowiedzialności umownej misji w rozumieniu art. 340 akapit pierwszy TFUE, co strona skarżąca potwierdziła zresztą w dniu 10 października 2017 r. w odpowiedzi na pisemne pytania Sądu. W związku z tym argumenty przedstawione przez misję w celu wykazania, że w rozpoznawanej sprawie nie zostały spełnione przesłanki konieczne do powstania jej odpowiedzialności pozaumownej w rozumieniu art. 340 akapit drugi TFUE, są pozbawione jakiegokolwiek znaczenia.

W przedmiocie właściwości Sądu

- 50 Na podstawie art. 12a decyzji 2012/392, obowiązującego na mocy art. 2 decyzji 2014/482 od dnia 16 lipca 2014 r. (zob. pkt 3 powyżej), wprowadzono zdolność misji do zawierania umów i występowania jako strona w postępowaniu sądowym, nadając jej tym samym zdolność prawną. Ponadto z art. 7 ust. 3 i 4 decyzji 2012/392 wynika, że misja może zatrudniać personel na podstawie umów i że warunki zatrudnienia oraz prawa i obowiązki personelu cywilnego są określane w umowach zawieranych między szefem misji a członkami personelu.
- 51 Zgodnie z art. 272 TFUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego zawartej przez Unię lub w jej imieniu. W rozpoznawanej sprawie pierwsza umowa o pracę skarżącego zawarta z misją zawierała klauzulę prorogacyjną na rzecz sądów w Brukseli (Belgia). Natomiast zarówno umowa o pracę zawarta pomiędzy misją a skarżącym na okres od 16 lipca 2014 r. do 15 lipca 2015 r., jak i umowa zawarta między tymi dwiema stronami na okres od 16 lipca 2015 r. do 15 lipca 2016 r. zawierają klauzulę prorogacyjną na rzecz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponieważ okoliczności faktyczne, które doprowadziły do wniesienia niniejszej skargi, miały miejsce w okresie objętym dwiema ostatnimi umowami o pracę, art. 272 TFUE może stanowić podstawę niniejszego postępowania. Ponadto zgodnie z art. 256 ust. 1 TFUE Sąd jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji skarg określonych w art. 272 TFUE.
- 52 Zgodnie z art. 20 dwóch ostatnich umów o pracę zawartych pomiędzy skarżącym a misją spory dotyczące wykładni tych umów powinny zostać poddane arbitrażowi. Jednakże artykuł ten wyraźnie przewiduje, że zapis na sąd polubowny jest bez uszczerbku dla możliwości poddania sporu pod rozstrzygnięcie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Postanowienia tego artykułu nie stoją zatem na przeszkodzie temu, by skarżący przedstawił niniejszy spór Sądowi.
- 53 Ponadto należy zaznaczyć, iż zgodnie z orzecznictwem sąd Unii jest właściwy do rozpoznawania skarg związanych z zarządzaniem personelem przez misje w dziedzinie WPBiO, nawet jeżeli zarządzanie to odnosi się do operacji „w terenie” (zob. podobnie wyrok z dnia 19 lipca 2016 r., H/Rada i Komisja, C-455/14 P, EU:C:2016:569, pkt 54–60).
- 54 Sąd jest tym samym właściwy do rozpoznania niniejszej skargi, czego zresztą misja nie kwestionuje.

W przedmiocie dopuszczalności

- 55 Misja kwestionuje dopuszczalność skargi.
- 56 Po pierwsze, odnosząc się do argumentu podniesionego przez misję podczas rozprawy, zgodnie z którym skarga jest niedopuszczalna ze względu na okoliczność, iż skarżący nie dochował postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, wystarczy stwierdzić, że ponieważ argument ten oznacza, iż przed wniesieniem niniejszej skargi skarżący był obowiązany zwrócić się do misji, w rozpoznawanej sprawie obowiązek ten został w każdym razie dopełniony. W rzeczywistości bowiem wniosek o odszkodowanie, jaki skarżący skierował do misji w dniu 25 stycznia 2016 r., mimo iż formalnie opierał się na art. 340 akapit drugi TFUE, miał taki sam przedmiot jak niniejsza skarga.

- 57 Po drugie, misja utrzymuje, że niniejsza skarga jest niedopuszczalna w zakresie, w jakim dotyczy żądania odszkodowania z tytułu rzekomych szkód spowodowanych przez jej decyzję o zaprzestaniu wypłacania skarżącemu wynagrodzenia od dnia 30 września 2015 r. (zob. pkt 33 powyżej). Skoro skarżący nie wniósł zażalenia na tę decyzję misji, to nie może on już podważać rzeczonej decyzji poprzez zgłoszenie roszczeń odszkodowawczych. W tym względzie wystarczy stwierdzić, że skarżący nie opiera swojej skargi o odszkodowanie, jako takiej, na szkodzie związanej z decyzją misji o zaprzestaniu wypłaty wynagrodzenia od dnia 30 września 2015 r. W istocie niniejsza skarga dotyczy szkód wynikających z faktu, że misja zaniechała wszczęcia dochodzenia w sprawie skarg dotyczących mobbingu, co do których skarżący uważa, że złożył je misji w grudniu 2014 r. i w lutym 2015 r., przy czym jedną z tych szkód jest utrata zarobków. W konsekwencji argument ten należy odrzucić bez konieczności rozstrzygania kwestii, czy skarżący miał obowiązek wnieść zażalenie na decyzję o zaprzestaniu wypłacania mu wynagrodzenia od dnia 30 września 2015 r.
- 58 Po trzecie, w odpowiedzi z dnia 11 października 2017 r. na pisemne pytania Sądu oraz w swoich uwagach dotyczących prawa francuskiego misja twierdzi, że przy braku konkretnych, obiektywnych i spójnych okoliczności pozwalających domniemywać, że doszło do mobbingu, Sąd powinien uznać skargę za niedopuszczalną. Na rozprawie, w odpowiedzi na pytanie Sądu, misja stwierdziła, że wniosek ten nasuwa się sam, niezależnie od prawa właściwego w rozpoznawanej sprawie. Argument ten należy w każdym razie odrzucić, ponieważ podstawą niniejszej skargi nie jest szkoda wynikająca z zarzucanego mobbingu, lecz szkoda wynikająca z faktu, że misja zaniechała wszczęcia dochodzenia w sprawie skarg dotyczących mobbingu, co do których skarżący uważa, że złożył je misji w grudniu 2014 r. i w lutym 2015 r.
- 59 Po czwarte i ostatnie, argument, który misja próbuje wywieść z treści pisma elektronicznego skierowanego do szefa misji w dniu 30 sierpnia 2015 r., również nie powinien zostać uwzględniony. Prawdą jest, że w piśmie tym skarżący wskazuje, iż „formalnie potwierdza, że nie wnosi skargi” w odniesieniu do „okoliczności, iż wstępne dochodzenie, które [szef misji] zarządził, nie zostało przeprowadzone lub odbyło się bez złożenia przez [skarżącego] zeznań”. Jednakże, jak wskazał skarżący podczas rozprawy, rzeczona uwaga nie może zostać uznana za zrzeczenie się możliwości wniesienia skargi do Sądu. W istocie bowiem takie zrzeczenie się powinno być jasne i jednoznaczne, aby było w stanie podważyć dopuszczalność skargi. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie nie miało to miejsca. W tym względzie wystarczy zauważyć, że uwaga przytoczona przez misję w ogóle nie odnosi się do możliwości wniesienia skargi do Sądu.
- 60 W świetle powyższego niniejszą skargę należy uznać za dopuszczalną.

Co do istoty sprawy

W odniesieniu do prawa właściwego

- 61 Zgodnie z art. 340 akapit pierwszy TFUE odpowiedzialność umowna Unii podlega prawu właściwemu dla danej umowy.
- 62 W rozpoznawanej sprawie umowy o pracę skarżącego nie określają prawa właściwego dla tych umów.
- 63 W odpowiedzi na pytanie Sądu w tej kwestii skarżący stwierdził, że przede wszystkim to postanowienia tych umów, włącznie z przepisami kodeksu postępowania, oraz akty prawne Unii, na mocy których umowy zostały zwarte, stanowią podstawy prawne odpowiedzialności misji. Pomocniczo należy odwołać się do kodeksu cywilnego Nigru, a w szczególności do art. 1134 akapit pierwszy.

- 64 Misja ze swej strony utrzymuje, że podstawę jej odpowiedzialności umownej stanowią umowy o pracę zawarte przez nią ze skarżącym. Gdyby wyjątkowo Sąd musiał zbadać przepisy prawa krajowego w tym zakresie, to właściwe byłyby przepisy prawa francuskiego, a w szczególności francuskiego kodeksu pracy.
- 65 Na rozprawie strony potwierdziły, odpowiadając na pytania Sądu w tej kwestii, że ich zdaniem w celu ustalenia ewentualnej odpowiedzialności umownej misji wystarczy zbadać przedmiotowe umowy o pracę, włącznie z przepisami kodeksu postępowania, i że nie ma potrzeby odwoływania się do przepisów prawa krajowego.
- 66 Sąd uważa, że niniejsza skarga rzeczywiście może zostać rozpoznana na podstawie samych tylko umów o pracę, włącznie z przepisami kodeksu postępowania, które stanowią ich integralną część, w świetle zasad ogólnych prawa Unii dotyczących powstania odpowiedzialności umownej. Aby można było uwzględnić roszczenia z tytułu odpowiedzialności umownej, zgodnie z tymi zasadami muszą być spełnione trzy przesłanki, a mianowicie przede wszystkim niewypełnienie zobowiązań umownych przez pozwaną instytucję, następnie poniesienie szkody przez stronę skarżącą i wreszcie – istnienie związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem wspomnianej instytucji a tą szkodą.
- 67 Nie ma zatem potrzeby badania kwestii, czy – jak twierdził na rozprawie skarżący – dowody, które misja przedstawiła w celu uzasadnienia ewentualnego zastosowania prawa francuskiego, były niedopuszczalne.

W przedmiocie naruszenia zobowiązań umownych przez misję

- 68 Skarżący twierdzi, że pomimo iż w wiadomościach elektronicznych z dnia 17 grudnia 2014 r. oraz 7 i 9 lutego 2015 r. zgłosił misji skargi dotyczące popełnionego przez współpracownika mobbingu, którego padł ofiarą, misja nie nadała biegu wyżej wspomnianym skargom z naruszeniem kilku przepisów pkt 8.4 kodeksu postępowania.
- 69 Zdaniem skarżącego naruszenie to charakteryzuje się tym, po pierwsze, że zastępca szefa misji, S., w wiadomości przesłanej pocztą elektroniczną dnia 10 lutego 2015 r. sam uznał, że wiadomości elektroniczne skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. należało uznać za oficjalną skargę dotyczącą mobbingu, i w konsekwencji zasugerował wszczęcie wstępnego dochodzenia, oraz po drugie, że tego samego dnia jego propozycja została wyraźnie zaakceptowana przez szefa misji. Jednakże owej decyzji o wszczęciu wstępnego dochodzenia nie nadano żadnego biegu.
- 70 W tym względzie skarżący podnosi, że pkt 8.4.1 kodeksu postępowania przewiduje, iż w przypadku doniesieniu o naruszeniu przepisów tego kodeksu musi zostać wszczęte wstępne dochodzenie. W ten sposób misji nie pozostawiono żadnego zakresu uznania, gdyż przyjęła ona do wiadomości dokonane przez skarżącego zawiadomienia o naruszeniach oraz uznała je za oficjalną skargę.
- 71 Misja naruszyła więc w sposób szczególnie poważny zasady umowne, to znaczy te zasady, które sama dla siebie ustaliła w dziedzinie prawidłowego postępowania oraz dochodzeń wewnętrznych. Zasady te mają na celu ochronę członków personelu misji, w szczególności ich ochronę w przypadkach mobbingu lub zastraszania ze strony współpracowników.
- 72 Skarżący dodaje, iż w swoim piśmie elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. zaznaczył już, że sytuacja, w jakiej znajdował się w tamtym czasie, źle wpływała na jego stan zdrowia, o czym zastępca szefa misji poinformował szefa misji.
- 73 Misja nie zgadza się z tymi argumentami.

- 74 Z punktu 8.4.1 kodeksu wynika, że w przypadku zgłoszenia lub wykrycia domniemanego naruszenia, w szczególności naruszenia przepisów rzeczzonego kodeksu, zostanie wszczęte wstępne dochodzenie. Wynika stąd, że – jak argumentował skarżący – wszczęcie wstępnego dochodzenia jest w takim przypadku obowiązkowe i w tym zakresie misja nie dysponuje zakresem uznania.
- 75 Ponadto należy zauważyć, że przepisy pkt 8.4.1 kodeksu postępowania powinny być analizowane w związku z przepisami pkt 7.1 tego kodeksu, zgodnie z którymi członkowie personelu misji mają prawo i obowiązek złożyć na piśmie skargę do szefa misji w każdym przypadku domniemanego niewłaściwego zachowania, sprzeniewierzenia lub niekompetencji (zob. pkt 9 powyżej). Z przepisów tych wynika, że członek personelu misji, który uważa się za ofiarę zachowań mobbingowych i który chce, by misja wszczęła wstępne dochodzenie w tej sprawie, musi wnieść pisemną skargę i przekazać ją szefowi misji. W związku z tym, że w pkt 8.4.3 kodeksu postępowania jest mowa w tym kontekście o „oskarżonym członku personelu”, jest oczywiste, że skarga musi odnosić się do konkretnej osoby.
- 76 Jeśli chodzi w pierwszej kolejności o wiadomość elektroniczną skarżącego z dnia 17 grudnia 2014 r., warunki te oczywiście nie są spełnione.
- 77 Po pierwsze, jest bezsporne, że w owej wiadomości skarżący nie ujawnił tożsamości X. Na ustalenie to nie ma wpływu okoliczność, iż z wiadomości tej wynika, że chodzi o jednego z członków komisji konkursowej, którego tożsamość jest znana skarżącemu, i że członkami komisji były tylko trzy osoby, w tym dwóch mężczyzn.
- 78 Po drugie, mimo iż w wiadomości elektronicznej z dnia 17 grudnia 2014 r. skarżący mocno krytykował zachowanie X. podczas dyskusji w gronie komisji konkursowej, to jednak nie sformułował żadnego konkretnego zarzutu, z którego by wynikało, że skarżący uważał zachowanie X. za mobbing. Prawdą jest, że skarżący utrzymywał w skardze, iż w mailu z dnia 17 grudnia 2014 r. informował on o istnieniu u X. konfliktu interesów w związku z procedurą negocjacyjną, która była przedmiotem dyskusji na forum komisji konkursowej. Otóż pomijając fakt, iż wiadomość elektroniczna skarżącego z dnia 17 grudnia 2014 r. nie zawierała żadnej informacji na ten temat, skarżący nigdzie nie wyjaśnił, w jaki sposób taki konflikt interesów mógłby doprowadzić do mobbingu. W każdym razie skarżący nie wyjaśnił, w jaki sposób okoliczność, że misja ewentualnie zaniechała wszczęcia wstępnego dochodzenia w sprawie konfliktu interesów, mogła spowodować powstanie jej odpowiedzialności umownej w stosunku do skarżącego.
- 79 Po trzecie, należy zauważyć, że w piśmie elektronicznym z dnia 17 grudnia 2014 r. skarżący wyraził gotowość do sporządzenia „szczegółowego raportu” dla szefa misji, jeżeli adresat tej wiadomości sobie tego zażyczy. Jednakże skarżący nie twierdził, iż w późniejszym czasie przekazał szefowi misji taki raport albo wniósł skargę na zachowanie X. podczas posiedzenia rzeczzonej komisji konkursowej.
- 80 Po czwarte i ostatnie, należy zauważyć, że sam skarżący stwierdza w skardze, iż po raz pierwszy o psychicznym mobbingu zawiadomił w lutym 2015 r.
- 81 W drugiej kolejności, jeżeli chodzi o wiadomość elektroniczną, którą skarżący wysłał w dniu 7 lutego 2015 r. do M. pełniącego obowiązki kierownika administracyjnego misji, należy zaznaczyć, że w wiadomości tej skarżący podał nazwisko X., opisał niektóre jego zachowania, które uznał za niestosowne, i wyraził nadzieję na znalezienie rozwiązania. Jednakże należy również zaznaczyć, że w wiadomości tej skarżący ograniczył się do poproszenia M. o pomoc w wyniku zachowania X., wyjaśniając jednocześnie, iż doszedł do wniosku, że w tym momencie nie czuje się zobowiązany do wystąpienia z oficjalną skargą do szefa misji. Tym samym wiadomość elektroniczna z dnia 7 lutego 2015 r. sama w sobie nie może zostać uznana za skargę w rozumieniu pkt 7.1 kodeksu postępowania.
- 82 Odnosząc się w trzeciej kolejności do wiadomości elektronicznej wysłanej przez skarżącego do M. w dniu 9 lutego 2015 r., należy podkreślić, że wiadomość ta stanowiła odpowiedź skarżącego na wiadomość elektroniczną z dnia 9 lutego 2015 r., w której M. odpowiedział na wiadomość

elektroniczną skarżącego z dnia 7 lutego 2015 r. We wspomnianej odpowiedzi M. przedstawił skarżącemu trzy opcje, w tym możliwość wniesienia oficjalnej skargi do szefa misji. Jak słusznie zauważyła misja w wiadomości elektronicznej z dnia 9 lutego 2015 r., skarżący nie wybrał jednak żadnej z tych możliwości, wyrażając jednak preferencję dla rozwiązania administracyjnego. Ponadto okoliczność, że w liście elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. skarżący wspomniał o możliwości poinformowania szefa misji przez pełniącego obowiązki kierownika administracyjnego misji o problemach z X. „do czasu, kiedy poczu[je] się na tyle dobrze, żeby złożyć oficjalną skargę”, sugeruje, że według skarżącego nie wniósł on jeszcze takiej skargi. Na koniec należy zaznaczyć, że wiadomość z dnia 9 lutego 2015 r. nie była adresowana do szefa misji, mimo iż – jak wynika z pkt 7.1 kodeksu etyki – to do niego powinno się kierować skargi dotyczące mobbingu.

- 83 Niezależnie od powyższych okoliczności Sąd stwierdza, że ze strony misji byłoby zasadne i właściwe, gdyby korespondencję elektroniczną skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. potraktowała ona łącznie jako oficjalną skargę.
- 84 Po pierwsze, należy zauważyć, iż w piśmie elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. – wbrew temu, co utrzymuje misja – skarżący stwierdził, że uważa się on za ofiarę „psychicznego mobbingu” ze strony X.
- 85 Po drugie, chociaż skarżący nie wybrał wyraźnie jednej z trzech możliwości, które zostały mu przedstawione, w piśmie elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. poinformował on M., że po incydencie wspomnianym w tym piśmie źle się poczuł i poszedł do pielęgniarki, która podała mu lekarstwo. Skarżący dodał, że odczuwał zawroty głowy albo z powodu lekarstwa, albo z powodu tego, co uważa za formę psychicznego mobbingu, i że w związku z tym nie mógł odpowiedzieć na propozycje przedstawione przez M. Ponadto wspomniał o możliwości poinformowania szefa misji o swoich problemach z X. do czasu, kiedy poczuje się na tyle dobrze, żeby złożyć oficjalną skargę. Z powyższych uwag wynika, że skarżący uważał się za ofiarę mobbingu oraz że miał problemy zdrowotne w związku z mobbingiem, a jego stan zdrowia nie pozwalał mu w tamtym momencie na złożenie oficjalnej skargi dotyczącej mobbingu. Jest oczywiste, że aby podjąć decyzję o nadaniu dalszego biegu wiadomości elektronicznej skarżącego z dnia 9 lutego 2015 r., misja powinna była uwzględnić owe dodatkowe elementy. W szczególności ze względu na ciężący na niej obowiązek staranności misja powinna była uwzględnić okoliczność, że wprawdzie czyny mogące stanowić mobbing zostały ujawnione przez członka jej personelu, jednak nie był on w stanie w tamtym czasie złożyć skargi spełniającej wymogi formalne z powodu problemów zdrowotnych, które według niego były związane z mobbingiem.
- 86 Po trzecie, w piśmie elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. skarżący podkreślił, że ma zaufanie do osądu M. i jeśli M. dojdzie do wniosku, że istnieje poważny problem, który wymaga przedstawienia go szefowi misji, będzie wdzięczny, jeśli M. zechce o nim zawiadomić szefa misji. Z powyższego wynika, że skarżący zdał się na ocenę M. w kwestii nadania dalszego biegu jego wiadomościom elektronicznym. W związku z tym w tym zakresie należy również wziąć pod uwagę konkretną ocenę sytuacji dokonaną przez M.
- 87 Po czwarte, należy wskazać, iż w odpowiedzi z dnia 10 lutego 2015 r. M. poinformował skarżącego, że „ze względu na obowiązek dochowania staranności oraz poważny charakter okoliczności opisanych przez [skarżącego] [M. sądzi], że nie ma innego wyjścia, jak przekazać wiadomość [skarżącego] [szefowi misji] i [jego zastępcy], jedynym właściwym organom w misji odpowiedzialnym za przestrzeganie kodeksu postępowania i rozpatrywanie tego typu spraw dyscyplinarnych”.
- 88 W odniesieniu do pisma elektronicznego od M. z dnia 10 lutego 2015 r. i dalszego biegu, jaki miał mu zostać nadany, należy zwrócić uwagę na następujące aspekty.

- 89 Po pierwsze, zarówno szef, jak i zastępca szefa misji byli adresatami maila od M. z dnia 10 lutego 2015 r. Ponadto z akt sprawy wynika, iż dwa pisma elektroniczne skarżącego, z dnia 7 oraz 9 lutego 2015 r., zostały faktycznie przekazane szefowi misji w dniu 10 lutego 2015 r. Tymczasem o ile pkt 7.1 kodeksu postępowania wymaga, by skargi, o których mowa w tym przepisie, były składane do szefa misji, o tyle nie precyzuje, że skarżący powinien obowiązkowo przekazać swoją skargę bezpośrednio szefowi misji, ani nie wyklucza możliwości przekazania, za zgodą skarżącego, szefowi misji skargi otrzymanej od skarżącego przez osobę trzecią.
- 90 Po drugie, jak wynika z wiadomości elektronicznej z dnia 10 lutego 2015 r. – wbrew temu, co twierdzi misja, M. nie ograniczył się do poinformowania szefa misji o problemach skarżącego z X. w oczekiwaniu na oficjalną skargę, którą skarżący miałby ewentualnie wnieść do szefa misji. Wręcz przeciwnie, jak jasno wynika z brzmienia tej wiadomości, M. był zdania, że w tym przypadku chodzi o sprawę dyscyplinarną, która powinna zostać rozpatrzona przez właściwe organy misji. W istocie bowiem, gdyby M. chciał po prostu poinformować szefa misji o problemach skarżącego, to nie byłoby potrzeby wysyłania wiadomości równocześnie do zastępcy szefa misji ani podkreślania, że ci dwaj adresaci są „jedynym[i] właściwym[i] organ[ami] w misji odpowiedzialnym[i] za przestrzeganie kodeksu postępowania i rozpatrywanie tego typu spraw dyscyplinarnych”.
- 91 Po trzecie, należy zaznaczyć, że w piśmie elektronicznym wysłanym do szefa misji później w ciągu tego samego dnia, to jest 10 lutego 2015 r., S., zastępca szefa misji, stwierdził, że skarżący żali się na zachowanie X., i zaproponował uznanie maili skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. za skargę, na podstawie której można wszcząć postępowanie dyscyplinarne. S. dodał, że jeśli szef misji nakaze podjąć powyższe czynności, to on sam wyda polecenia w celu wszczęcia wstępnego dochodzenia w sprawie czynów objętych zarzutem mobbingu lub znęcania się. Należy również zaznaczyć, że szef misji w odpowiedzi wysłanej w dniu 10 lutego 2015 r. do zastępcy szefa misji zgodził się na propozycję przedstawioną przez tego ostatniego. Z tej wymiany korespondencji wynika, iż zarówno szef misji, jak i jego zastępca byli zdania, że wiadomości skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. mogą i powinny zostać uznane za skargę w rozumieniu kodeksu postępowania i że należało wszcząć wstępne dochodzenie.
- 92 Okoliczność, że była to korespondencja wewnętrzna, o której skarżący został poinformowany dopiero pod koniec sierpnia 2015 r., nie ma w tym względzie żadnego znaczenia, ponieważ w rozpoznawanej sprawie istotne jest to, w jaki sposób misja zinterpretowała wiadomości elektroniczne skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. Taki sam wniosek nasuwa się w odniesieniu do argumentu misji, że szef misji nie był uprawniony do wydania polecenia wszczęcia wstępnego dochodzenia. Nawet gdyby tak było – wbrew założeniu, na jakim oparł się sam zastępca szefa misji w wiadomości elektronicznej z dnia 10 lutego 2015 r. – nie miałoby to wpływu na wniosek, że zarówno szef misji, jak i jego zastępca uznali, iż należy w przedmiotowej sprawie wszcząć wstępne dochodzenie. W związku z tym nie ma potrzeby badania, czy wspomniany argument misji powinien w każdym razie zostać odrzucony jako spóźniony, a zatem niedopuszczalny, jak zauważył na rozprawie skarżący.
- 93 Po czwarte, zważywszy, że z pisma elektronicznego z dnia 10 lutego 2015 r. wynika, iż M. zamierzał przekazać wiadomości skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. szefowi misji i jego zastępcy, aby ci ostatni mogli wykonać czynności wymagane przez kodeks postępowania, skarżący nie potrzebował już podejmować żadnych dodatkowych działań w tym zakresie. W szczególności nie było już konieczne, aby skarżący sam zwracał się do szefa misji w tej sprawie, składając formalną skargę i przedstawiając okoliczności faktyczne opisane w wiadomościach z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. W piśmie elektronicznym od M. nie ma zresztą żadnej wzmianki o tym, że taka dodatkowa skarga jest wymagana. To samo dotyczy korespondencji elektronicznej z dnia 10 lutego 2015 r. pomiędzy szefem misji a jego zastępcą.
- 94 Po piąte i ostatnie, należy zaznaczyć, iż w piśmie elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. skarżący nalegał, żeby – w przypadku gdyby M. uznał, że uda się znaleźć rozwiązanie na płaszczyźnie administracyjnej – M. rozważył też jakieś środki tymczasowe, które można by wprowadzić w celu zapewnienia skarżącemu ochrony, a mianowicie zakaz dla X. wchodzenia do biura skarżącego

i rozmawiania z nim do czasu, gdy zostanie znalezione rozwiązanie. Niemniej jednak wiadomo, że w tamtym czasie nie podjęto w związku z tą prośbą żadnego działania. Otóż gdyby misja była zdania, że skarżący powinien wnieść jeszcze oficjalną skargę do szefa misji w celu umożliwienia wszczęcia wstępnego dochodzenia, to w oczekiwaniu na oficjalną skargę powinna ona była zająć się tą prośbą.

- 95 Powyższych ustaleń nie podważa okoliczność, iż w piśmie elektronicznym z dnia 30 sierpnia 2015 r. skarżący prosił szefa misji o potraktowanie tego maila jako oficjalnej skargi. Jak bowiem wskazano w pkt 91–93 powyżej, zarówno szef misji, jak i jego zastępcę uważali, że wiadomości skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. stanowią oficjalną skargę i że powinno zostać wszczęte wstępne dochodzenie, tak że na tamtym etapie skarżący nie potrzebował już podejmować żadnych dodatkowych działań.
- 96 W świetle powyższych rozważań Sąd stwierdza, że okoliczność, iż wstępne dochodzenie nie zostało wszczęte w następstwie wiadomości elektronicznych skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r., stanowi naruszenie pkt 8.4 kodeksu postępowania, a w konsekwencji niewykonanie zobowiązania, za co misja ponosi odpowiedzialność.
- 97 Żaden z pozostałych argumentów podniesionych przez misję w celu podważenia powyższego wniosku nie jest przekonujący.
- 98 Po pierwsze, misja powołuje się na wyjaśnienia przedstawione w piśmie elektronicznym do skarżącego z dnia 25 sierpnia 2015 r. przez szefa misji, a mianowicie, że ponieważ nie otrzymał on odpowiedzi od zainteresowanych stron, pozostawał w przekonaniu, że zastępcy szefa misji udało się doprowadzić do polubownego rozwiązania sporu między skarżącym a X. Tymczasem misja nie zaprzecza, że nie zastosowano takiego rozwiązania. W każdym razie, jak słusznie podnosi skarżący, to szef misji miał obowiązek zapytać o wyniki wstępnego dochodzenia, którego wszczęcie zostało przez niego uzgodnione z jego zastępcą.
- 99 Po drugie, misja sugeruje, że wstępne dochodzenie nie było konieczne, ponieważ czyny zarzucane przez skarżącego nie nosiły znamion mobbingu oraz nie były poparte wystarczającymi dowodami. Argument ten musi zostać odrzucony. Po pierwsze, misja nie wykazała, że żaden z czynów opisanych w mailach z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. nie mógł stanowić mobbingu w rozumieniu pkt 2.5 kodeksu postępowania. Po drugie, z kodeksu postępowania w żaden sposób nie wynika, że wszczęcie wstępnego dochodzenia jest zasadne dopiero wtedy, gdy skarżący przedstawi dowody wystarczające do wykazania, iż mobbing rzeczywiście miał miejsce.
- 100 Po trzecie, misja podnosi, że w okresie od lutego do sierpnia 2015 r. skarżący nie prosił o informacje na temat dochodzenia, które według niego miało zostać wszczęte w lutym 2015 r. Tymczasem misja nie wyjaśniła, jakie znaczenie mogłaby mieć ta okoliczność dla udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy misja dopuściła się niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez zaniechanie wszczęcia wstępnego dochodzenia w związku z wiadomościami skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. Taki sam wniosek nasuwa się w odniesieniu do argumentu misji, że w okresie od lutego do sierpnia 2015 r. skarżący nie zgłaszał żadnych problemów i nie informował misji o ewentualnej potrzebie wsparcia psychologicznego.
- 101 Po czwarte i ostatnie, podniesiona przez misję okoliczność, iż nadal utrzymywała ona ostatnią umowę o pracę skarżącego, chociaż mogła ją rozwiązać z powodu zachowań skarżącego, które według niej kwalifikują się jako rażące uchybienie – chodzi mianowicie o obelgi i pomówienia, których dopuścił się on w wiadomościach elektronicznych wysłanych do misji w dniach 28 i 30 sierpnia 2015 r. – nie ma żadnego znaczenia dla udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy przez zaniechanie wszczęcia wstępnego dochodzenia w lutym 2015 r. misja dopuściła się niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania umownego.

W przedmiocie szkód podnoszonych przez skarżącego

- 102 Pierwsza podnoszona przez skarżącego szkoda jest szkodą niemajątkową. Z powodu beczynności misji w okresie od lutego do sierpnia 2015 r. skarżący nadal doświadczał mobbingu, czego można było i należało uniknąć. Zdaniem skarżącego o tym, że jego sytuacja przypominała „zejście do piekła”, świadczy w szczególności ciężki stan jego zdrowia w momencie opuszczenia misji, a także leczenie farmakologiczne, jakie lekarze musieli wobec niego zastosować. Doznana krzywda obejmuje również konsekwencje medyczne związane z mobbingiem, to znaczy poważny stan depresyjny, który skarżący wciąż odczuwał, leczenie farmakologiczne, które było konieczne z tego powodu, oraz beczynność zawodowa, do której był on zmuszony z uwagi na zwolnienia chorobowe.
- 103 Krzywdę tę pogłębiała postawa misji w czasie zwolnień lekarskich skarżącego. Z jednej strony misja nie podjęła żadnej inicjatywy w celu doprowadzenia do jego powrotu do pracy. Wręcz przeciwnie, według skarżącego misja czekała aż do dnia 11 lipca 2016 r., żeby wysłać mu na jego oficjalny adres wezwanie na rzekomą kontrolę lekarską, zresztą na podstawie prawnej o wątpliwym charakterze, która to kontrola miała się odbyć już za dwa dni, chociaż misja wiedziała doskonale, iż w rzeczywistości skarżący mieszkał gdzie indziej. Z drugiej strony misja kwestionowała ważność wszystkich zaświadczeń lekarskich skarżącego ze względu na przekazanie ich pocztą elektroniczną, mimo iż po otrzymaniu pierwszego zaświadczenia misja potwierdziła, że wysyłka pocztą tradycyjną nie jest konieczna. Taka postawa była przejawem braku staranności, złej wiary oraz nieuczciwości. Przyczyniła się ona również do pogłębienia krzywdy skarżącego.
- 104 Według skarżącego doznana przez niego krzywdę można oszacować *ex æquo et bono* na kwotę 70 000 EUR.
- 105 Drugi rodzaj szkody podniesiony przez skarżącego ma charakter majątkowy. Misja powinna wypłacić mu odszkodowanie w wysokości równej wysokości wynagrodzenia należnego za okres od dnia 29 września 2015 r., to jest dnia, w którym wstrzymano wypłatę wynagrodzenia z powodu zwolnień od pracy, do dnia 15 lipca 2016 r., to jest dnia zakończenia jego trzeciej umowy o pracę zawartej z misją, oraz odsetki, a także powinna przywrócić mu uprawnienia urlopowe. W istocie, zwolnienia chorobowe były skutkiem pogorszenia się stanu jego zdrowia związanego z mobbingiem, na jaki był narażony w miejscu pracy. Kwota do zwrotu z tytułu utraty zarobków przez skarżącego za okres od 1 września 2015 r. do 15 lipca 2016 r. wynosi 73 774 EUR.
- 106 Według skarżącego trzecia poniesiona przez niego szkoda, również o charakterze majątkowym, polega na utracie szansy na przedłużenie umowy. W istocie jego zdaniem umowa nie została przedłużona jedynie z powodu braku możliwości przeprowadzenia oceny wyników jego pracy. Ze względu na doskonałe wyniki w przeszłości oraz stałe zapotrzebowanie misji na usługi pracownika odpowiedzialnego za zaopatrzenie jego szanse na przedłużenie umowy na kolejny rok powinny być ocenione na co najmniej 80%. W konsekwencji powinno zostać mu przyznane odszkodowanie w wysokości 80% wynagrodzenia, jakie skarżący by otrzymał w przypadku przedłużenia jego umowy o pracę.
- 107 Misja nie zgadza się z tymi argumentami skarżącego.
- 108 W tym zakresie należy zauważyć, że jeżeli chodzi o stan zdrowia skarżącego, skarżący faktycznie nie przedstawił, jak zauważyła misja, żadnej opinii medycznej na poparcie swoich roszczeń odszkodowawczych.
- 109 Jednak z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, że lekarz, który badał skarżącego w Nigrze pod koniec sierpnia 2015 r., stwierdził, że skarżący odczuwa cierpienie psychiczne. Ponadto z dokumentów tych wynika, że skarżący przebywał na zwolnieniu lekarskim od dnia 25 sierpnia

2015 r. do końca umowy o pracę zawartej z misją, to jest do lipca 2016 r. Wreszcie, wynika z nich jeszcze, że w owych zwolnieniach od pracy psychiatra, który badał skarżącego we Francji, dwukrotnie wspomniał o „poważnym stanie depresyjnym”.

- 110 Prawdą jest, iż z akt sprawy wynika, że stan zdrowia skarżącego nie był aż tak zły, żeby wymagał hospitalizacji w Nigrze lub we Francji. Prawdą jest również, że twierdzenie skarżącego, jakoby ciężki stan jego zdrowia pod koniec sierpnia 2015 r. potwierdzało leczenie farmakologiczne, jakie lekarze musieli wobec niego zastosować, nie zostało udowodnione, ponieważ w zaświadczeniach lekarskich, które skarżący przedstawił Sądowi, nie było mowy o leczeniu farmakologicznym. Niemniej jednak z dokumentów, jakimi dysponuje Sąd, wynika, że doszło do znacznego pogorszenia stanu zdrowia skarżącego i że owo pogorszenie nastąpiło po tym, jak skarżący w pismach elektronicznych z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. zwrócił uwagę misji na czyny, które uważał za mobbing ze strony X. w stosunku do swojej osoby.
- 111 W tych okolicznościach Sąd uważa, że nie można zaprzeczyć istnieniu szkody niemajątkowej związanej z pogorszeniem się stanu zdrowia skarżącego.
- 112 W odniesieniu do szkody majątkowej podnoszonej przez skarżącego wiadomo, że wypłata jego wynagrodzenia została wstrzymana w dniu 29 września 2015 r. i że skarżący utracił w związku z tym pozostałą część wynagrodzenia, które byłoby mu należne zgodnie z jego ostatnią umową o pracę aż do jej wygaśnięcia, gdyby był w stanie kontynuować pracę, jak również utracił on prawo do urlopu za ten okres. Prawdą jest, iż art. 15.7 ostatniej umowy o pracę skarżącego stanowi, że nieobecności w pracy z powodu choroby są uznawane za równoważne z okresami świadczenia pracy maksymalnie tylko do 30 dni kalendarzowych i żadne uprawnienia nie obejmują okresu nieobecności z powodu choroby powyżej tego limitu. Tymczasem fakt, iż postanowienie to umożliwiło misji wstrzymanie wypłaty wynagrodzenia skarżącemu – czy nawet ją do tego zobowiązywało – nie podważa w żaden sposób wniosku, że w związku z tym skarżący utracił wynagrodzenie, a w konsekwencji poniósł szkodę majątkową.
- 113 W odniesieniu do możliwości zawarcia kolejnej umowy o pracę prawdą jest, że skarżącemu nie przysługiwało prawo nabyte do przedłużenia jego umowy o pracę z misją. Misja nie podważyła jednak argumentu skarżącego, zgodnie z którym ze względu na znakomite wyniki w przeszłości oraz stałe zapotrzebowanie misji na ten rodzaj usług, jakie świadczył, jego szanse na przedłużenie umowy na kolejny rok powinny być ocenione na co najmniej 80%. W istocie misja ograniczyła się w tym zakresie do stwierdzenia, że krótki czas, jaki skarżący przepracował w okresie objętym trzecią umową o pracę, nie pozwolił jej na przeprowadzenie oceny wyników skarżącego w celu ewentualnego przedłużenia jego umowy o pracę. Tymczasem skarżący twierdzi, że to właśnie niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez misję źle wpłynęło na jego stan zdrowia w taki sposób, że nie mógł on wrócić do pracy. W tych okolicznościach nie można również zanegować realnego charakteru szkody majątkowej, jeśli chodzi o utratę szansy na zawarcie nowej umowy.
- 114 Pozostałe argumenty, które misja przedstawiła w tym zakresie, nie są w stanie podważyć powyższych ustaleń.
- 115 Po pierwsze, argument misji, że już od początku 2015 r. skarżący nie ukrywał przed współpracownikami, iż szuka sposobu na opuszczenie misji, pomijając to, że nie został poparty żadnym konkretnym dowodem, nie jest też w stanie podważyć ustalenia, że w okresie od lutego do sierpnia 2015 r. miało miejsce znaczne pogorszenie stanu zdrowia skarżącego.
- 116 Po drugie, okoliczność, że skarżący nigdy nie skontaktował się z misją w sprawie ewentualnego złego samopoczucia psychicznego w okresie między lutym a sierpniem 2015 r. i że do sierpnia 2015 r. nie zapytał misji, jaki bieg nadano jego wiadomościom elektronicznym z dnia 7 i 9 lutego 2015 r., także nie jest w stanie podważyć tego ustalenia.

- 117 Po trzecie, taki sam wniosek nasuwa się ewidentnie, jeśli chodzi o argument misji, że skarżący zorganizował swój wyjazd z misji pod koniec sierpnia 2015 r. w sposób, który sugerował, że nie planuje on tam wrócić.
- 118 Misja podniosła ponadto pewne argumenty dotyczące okresu, który rozpoczął się po opuszczeniu przez skarżącego stanowiska pracy pod koniec sierpnia 2015 r. Z jednej strony misja utrzymuje, że skarżący nie wyraził zgody na żądania misji, aby poddał się badaniom lekarskim w celu oceny stanu jego zdrowia oraz ewentualnej niezdolności do pracy. Z drugiej strony nieobecność skarżącego w miejscu pracy była nieusprawiedliwiona, a zatem nie może być podstawą do zapłaty odszkodowania, zważywszy na to, że skarżący nie przedstawił ważnego i możliwego do zweryfikowania zaświadczenia lekarskiego, że mieszkał w miejscu nieznanym misji oraz że z przyczyn leżących po stronie skarżącego niemożliwe było przeprowadzenie badania lub kontroli lekarskiej. Jednakże Sąd uważa, że ocena tych argumentów będzie konieczna tylko wtedy, gdy skarżący będzie w stanie wykazać istnienie związku przyczynowego między niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania ze strony misji oraz krzywdą i szkodami majątkowym doznanymi w okresie po jego odejściu z misji, co w związku z tym należy ocenić w dalszej kolejności.

W przedmiocie związku przyczynowego

- 119 Skarżący utrzymuje, że z powodu beczynności misji mobbing zgłoszony już w lutym 2015 r. trwał nadal, nasilał się i doprowadził do niezdolności do pracy z powodu choroby począwszy od dnia 25 sierpnia 2015 r. Wykazano, że niezdolność do pracy wynikała głównie ze stanu depresyjnego, określonego jako poważny, związany mobbingiem w miejscu pracy. Ten ostatni aspekt, który został podkreślony przez lekarza skarżącego, dowodzi w sposób zgodny z wymogami prawa istnienie związku przyczynowego między uchybieniami zobowiązaniom umownym ze strony misji a szkodami poniesionymi przez skarżącego. Skarżący dodaje, że po raz pierwszy przepisano mu leki przeciwdepresyjne dopiero w lutym 2015 r., po wielu latach pracy w misji często w nieprzyjaznym otoczeniu. Ponadto po raz pierwszy niezdolność do pracy z powodu choroby wystąpiła w dniach od 9 do 13 lutego 2015 r., czyli zaraz po pierwszym zawiadomieniu o psychicznym mobbingu.
- 120 Misja nie zgadza się z argumentami skarżącego. Według misji pomiędzy jej zachowaniem a rzekomą szkodą nie ma związku przyczynowego.
- 121 Jeśli chodzi o odpowiedzialność pozaumowną Unii, z orzecznictwa wynika, że Unia może ponosić odpowiedzialność jedynie za szkodę wynikającą w sposób wystarczająco bezpośredni z nieprawidłowego zachowania danej instytucji (zob. wyrok z dnia 24 października 2000 r., *Fresh Marine/Komisja*, T-178/98, EU:T:2000:240, pkt 118 i przytoczone tam orzecznictwo; postanowienie z dnia 9 listopada 2016 r., *Jenkinson/Rada i in.*, T-602/15, EU:T:2016:660, pkt 49). Sąd uważa, że podobnie jest w przypadku odpowiedzialności umownej Unii.
- 122 Przede wszystkim należy zbadać istnienie bezpośredniego związku pomiędzy zachowaniem misji a krzywdami doznanymi przez skarżącego.
- 123 W tym względzie Sąd stwierdza, iż skarżący nie przedstawił żadnego dokumentu, który dowodziłby ponad wszelką wątpliwość, że w niniejszej sprawie doznane przez niego krzywdy były spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania umownego przez misję. W szczególności z dowodów przedstawionych przez skarżącego nie wynika, wbrew temu, co ten twierdzi, że lekarz stwierdził, iż pogorszenie jego stanu zdrowia było związane z mobbingiem, któremu był poddawany w miejscu pracy. Okoliczność, iż w zaświadczeniu z dnia 14 października 2015 r. psychiatra, który go badał, odnotował, że skarżący uskarżał się na mobbing w miejscu pracy, nie jest równoznaczna z takim stwierdzeniem, ponieważ są to słowa samego skarżącego, na temat których lekarz nie wyraził swojej opinii.

- 124 W tym kontekście należy jednak wziąć pod uwagę następujące elementy.
- 125 Po pierwsze, w piśmie elektronicznym z dnia 9 lutego 2015 r. skarżący poinformował misję o problemach zdrowotnych, które wystąpiły u niego w następstwie incydentu związanego z X., zrelacjonowanego w tym samym piśmie. Ponadto z dowodów przedstawionych przez skarżącego wynika, że następnie, w dniach od 9 do 13 lutego 2015 r., wystąpiła u niego pierwsza niezdolność do pracy. W tych okolicznościach misja nie mogła nie wiedzieć, że niepodjęcie stosownych działań w związku z wiadomościami skarżącego z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. może pociągać za sobą ryzyko, że stan zdrowia skarżącego jeszcze bardziej się pogorszy. W tym kontekście należy zaznaczyć, że w chwili wszczęcia wstępnego dochodzenia pod koniec sierpnia 2015 r. szef misji wydał jednocześnie decyzję o zakazie zbliżania się X. do skarżącego ze skutkiem natychmiastowym.
- 126 Po drugie, o czym była już mowa (zob. pkt 110 powyżej), wiadomo, że znaczne pogorszenie stanu zdrowia skarżącego nastąpiło pod koniec sierpnia 2015 r., a skarżący utrzymuje, że pogorszenie to wynikało z faktu, iż w lutym 2015 r. nie zostało wszczęte żadne wstępne dochodzenie. Prawdą jest, że misja sugeruje, iż pogorszenie mogło wynikać z przyczyn innych niż mobbing lub okoliczność, że w lutym 2015 r. zaniechała ona wszczęcia wstępnego postępowania wyjaśniającego. W tym względzie misja twierdzi, iż zaświadczenia od lekarza, u którego skarżący był pod koniec sierpnia 2015 r. w Nigrze, odnoszą się do warunków życia w misji jako przyczyny, która spowodowała pogorszenie jego stanu zdrowia. Tymczasem argument ten nie znajduje potwierdzenia we wspomnianych zaświadczeniach, w których rzeczony lekarz ograniczył się do stwierdzenia, że skarżący odczuwa cierpienia psychiczne, a stan jego zdrowia wymaga odseparowania go od jego środowiska pracy.
- 127 Po trzecie, misja przyznaje, że dochodzenie wszczęte przez nią pod koniec sierpnia 2015 r. zakończyło się stwierdzeniem naruszenia ze strony X. kodeksu postępowania.
- 128 W świetle tych okoliczności Sąd uważa, że istnieje szereg wystarczająco przekonujących wskazówek, by uznać istnienie bezpośredniego związku pomiędzy z jednej strony okolicznością, że po wymianie korespondencji elektronicznej z dnia 10 lutego 2015 r. między szefem misji a jego zastępcą misja nie wszczęła wstępnego postępowania wyjaśniającego w celu zbadania okoliczności przedstawionych przez skarżącego jako zachowania mobbingowe ze strony X., a z drugiej strony pogorszeniem stanu zdrowia skarżącego, które nastąpiło w okresie po tej dacie.
- 129 Niemniej jednak Sąd uważa, iż taki związek przyczynowy można ustalić jedynie w odniesieniu do części tego okresu.
- 130 Po pierwsze, w tym zakresie trzeba zaznaczyć, że jak wynika z kodeksu postępowania, wstępne dochodzenie powinno zostać przeprowadzone szybko. W szczególności pkt 8.4.4 kodeksu postępowania przewiduje, że sprawozdanie ze wstępnego dochodzenia musi zostać przekazane zastępcy szefa misji w dość krótkim terminie dziesięciu dni. W tych okolicznościach skarżący racjonalnie powinien był – skoro po upływie pewnego czasu nie otrzymał informacji na temat działań podjętych w wyniku jego skargi – zadać sobie pytanie, czy wstępne dochodzenia rzeczywiście zostało wszczęte i czy nadal się toczy. Ponadto, jak wynika z akt sprawy, a zwłaszcza z niektórych wiadomości elektronicznych, skarżący został prawidłowo poinformowany o procedurach obowiązujących w takiej sytuacji.
- 131 W konsekwencji należy uznać, że to do skarżącego należało domaganie się informacji na temat działań podjętych w następstwie jego wiadomości z dnia 7 i 9 lutego 2015 r. w stosunkowo krótkim czasie, tym bardziej że mobbing, na który uskarżał się we wspomnianych wiadomościach, zgodnie z wiadomościami z dnia 25 i 28 sierpnia 2015 r. znacznie się nasilił. Należy w szczególności zauważyć, że w tej ostatniej wiadomości skarżący uskarża się na to, że w lutym lub w marcu 2015 r. X. dopuścił się wobec niego agresji fizycznej, wylewając mu na nogi gorącą herbatę. Na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Sądu skarżący nie był w stanie wyjaśnić, dlaczego dopiero po kilku miesiącach poinformował misję o tym incydencie, który – przy założeniu, że zostałby udowodniony – powinien być potraktowany jako bardzo poważny.

- 132 Tymczasem skarżący nie zaprzecza, że w okresie od lutego do sierpnia 2015 r., jak twierdzi misja, nie podejmował tematu rzekomego mobbingu i nigdy nie zapytał misji, jaki bieg został nadany wiadomościom elektronicznym z dnia 7 i 9 lutego 2015 r., ani nie zwrócił się do misji w celu poinformowania o pogorszeniu się jego sytuacji. W tym względzie, odpowiadając na rozprawie na pytanie Sądu, skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że nie uważał podejmowania takich działań za potrzebne, że miał zaufanie do misji i sądził, że dochodzenie się toczy.
- 133 Prawdą jest, że w dodatkowych informacjach, jakich udzielił misji w dniu 26 października 2015 r., skarżący wskazał, że „[X.] ze swej strony przez krótki okres (w maju 2015 r.) pokazywał się w swoim lepszym wydaniu”, ponadto „pragn[ął] uściślić, że ponieważ wciąż [oczekiwał] – w związku [ze swoją] skargą z lutego – na wynik postępowania dyscyplinarnego i karę, która [miałaby] faktycznie skutek »wychowawczy« i »motywujący« dla [X.] i [widział], że jego zachowanie się zmieniło, [miał] nadzieję, że sytuacja może jeszcze wrócić do normy” oraz że „[w] celu utwierdzenia w nim pozytywnej zmiany, w tym krótkim okresie, [posunął] się nawet do tego, że [zaprosił] go na obiad, zaproszenie zostało przyjęte, a X. zaszczylił [go] swą obecnością”. Zatem z własnych oświadczeń skarżącego wynika, iż w maju 2015 r. on sam uważał, że zachowanie X. w stosunku do niego uległo poprawie i mógł liczyć, że dzięki uwzględnieniu jego skargi i oznakom zachęty z jego strony ich stosunki powrócą do normy. Jednakże, jak wskazuje sam skarżący, poprawa trwała przez krótki okres, a więc na tej podstawie należy wnioskować, iż później ponownie dochodziło do mobbingu, na który wcześniej się skarżył. W konsekwencji nawet gdyby przyjąć, że w maju 2015 r. poprawa sytuacji nie motywowała skarżącego do domagania się informacji na temat działań podjętych w wyniku jego skargi, nie dotyczy to jednak późniejszego okresu.
- 134 W świetle powyższego Sąd uważa, że bezpośredni związek przyczynowy między zaniechaniem wszczęcia wstępnego dochodzenia a pogorszeniem stanu zdrowia skarżącego można uznać za wykazany, w sposób zgodny z wymogami prawa tylko co najwyżej w okresie między 10 lutego 2015 r. a majem 2015 r. Poza tym okresem należy uznać, że pogorszenie stanu zdrowia skarżącego nie wynika już bezpośrednio z niewszczęcia wstępnego postępowania wyjaśniającego, lecz również z braku działań ze strony skarżącego w celu uzyskania informacji o biegu nadanym korespondencji elektronicznej w dnia 7 i 9 lutego 2015 r. lub w celu poinformowania przełożonych o pogorszeniu się jego stosunków z X. W tym względzie wiadomość elektroniczna skarżącego z dnia 25 sierpnia 2015 r. powinna być uznana za spóźnioną tym bardziej, że w tym dniu jego stan zdrowia uległ pogorszeniu w takim stopniu, że – zgodnie z zaświadczeniami lekarskimi wystawionymi w tym okresie – wymagał on zwolnienia chorobowego i powrotu do Europy. W związku z tym, bez konieczności badania pozostałych argumentów, które misja przedstawiła w tym zakresie, misja nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności z tytułu krzywd doznanych przez skarżącego w okresie od końca maja 2015 r., a w szczególności z tytułu tych krzywd, które powstały po opuszczeniu misji przez skarżącego pod koniec sierpnia 2015 r.
- 135 Po drugie, jak wynika z pkt 112 i 113 powyżej, szkody majątkowe poniesione przez skarżącego powstały po opuszczeniu przez niego misji w sierpniu 2015 r. W konsekwencji z tych samych powodów co przytoczone w pkt 130–134 powyżej należy uznać, że misja nie może być pociągnięta do odpowiedzialności za owe szkody majątkowe.
- 136 W świetle wszystkich powyższych rozważań Sąd uważa, że wartość krzywdy doznanej przez skarżącego powinna zostać ustalona ex aequo et bono na kwotę 10 000 EUR.
- 137 Z ogółu powyższych wywodów wynika, że należy nakazać misji zapłatę na rzecz skarżącego kwoty 10 000 EUR z tytułu doznanej krzywdy oraz oddalić żądania w pozostałym zakresie.

W przedmiocie kosztów

- ¹³⁸ Zgodnie z art. 134 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron każda z nich pokrywa własne koszty. Jednakże, jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, Sąd może orzec, że jedna ze stron pokrywa, oprócz własnych kosztów, część kosztów poniesionych przez stronę przeciwną.
- ¹³⁹ W niniejszej sprawie żądania zarówno skarżącego, jak i misji zostały uwzględnione tylko częściowo. Jednakże z uwagi na okoliczności niniejszej sprawy należy orzec, że oprócz własnych kosztów misja pokrywa trzy czwarte kosztów poniesionych przez skarżącego.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Nakazuje się EUCAP Sahel Niger zapłatę na rzecz PY kwoty 10 000 EUR.**
- 2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**
- 3) EUCAP Sahel Niger pokrywa oprócz kosztów własnych także trzy czwarte kosztów poniesionych przez PY.**

Gratsias

Dittrich

Xuereb

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 12 kwietnia 2018 r.

Podpisy